

Folklåten får ny boning

Skall vi äntligen lyckas befria folkmusiken från knätofsarna? Vad Artur Hazelius och Anders Zorn gjorde för att rädda spelmanskulturen skall vi ju verkligen vara djupt tacksamma för, men resultatet blev bl a också att folkmusiken kopplades ihop med Skansenromantiken.

För tid och evighet, trodde somliga. I hur många böcker kan vi inte läsa hur folkmusiken bara kan förstås i sin egen miljö (underförstått: eller möjligen i Or-nässtugan)? Och inte har några möjligheter att leva vidare självständigt i ett modernt samhälle, där konsumtionen av steklåtar aldrig kommer att stå i rimlig proportion till antalet grillbarer.

Men när Sveriges Radio lockade med "Musik i Moderna museet" i tisdags, stod Nils Agenmark och Pahl Olle och spelade låtar i eleganta kavajkostymer med Picasso bakom ryggen. Och de båda svarade enligt min mening för kvällens starkaste inslag: sugande intensiva låtar, virtuost spelade, och med ekon i från sekler bakåt, av traditioner och mänsklig erfarenhet och konstskicklighet (Nils Agenmarks morfar hette Hjort Anders: en av legenderna i svensk spelmanshistoria. Han band unge Nils på en stol och tvingade honom att lära sig spela fiol på det gamla sättet. Tala om hårda skolor! Men

Pahl Olle — med sugande intensiva låtar.

ungefär på samma sätt behandlades ju Mozart och Liszt, vad den saken beträffar).

Kvällens starkaste nummer! Kanske för annorlundaverkans och chockverkans skull, men dock... Där spelades ju Varèses fina Octandre, som jag tror är det jag helst-hör av honom (dessutom är det framsynt för att vara skrivet på tjugotalet; men ännu mer framsynt skriven var Stravinskis "Vår-offer", 1913, Octandre låter ibland som en lyrisk parafraas över stäl-len ur "Vår-offer"). Där sjöngs italiensk körmusik. Där anordnades en "jazzverkstad" av verkligt spännande slag.

Men starkast lyste det om låtarna. De fick nu, just som konsertnummer, en lyftkraft, en laddning som knappt kan ha varit större i något annat sammanhang, och till det då också denna slutenhet (en verkan som av ramen kring målningen: på gott och ont, men mest på gott) som gör konsertnummer till individuella konstverk för oss. Vi är — det bevisade den här konserten — mogna att höra de bästa spelmännen spela på modern musik.

Av Alf Thoor

Västsvenska Musikringen kan engagera dem; en halvtimme låtar och en timme Bartók tex skulle kunna göra ett verkligt stilfullt program.

Detta är för svenskt musikliv en vinst av oöverskådligt värde.

Bättre Madstil

Vid en eventuell omröstning om årets mest missförstådda musikverk skall jag be att få lägga min röst på Folke Rabes "Pièce" för talkör, som också stod på programmet på tisdagskvällen. Det är visserligen, det är sant, mycket artistiskt och roligt skrivet, och Lasse O'Månssons textgymnastik i Madstil, mo-

dell bättre, ger stor utdelning i poänger. Det är verkligen en komisk nyuppfinnning man möter när plötsligt mitt i ett rytmskt kör-mummel en senor baryton stiger fram och säger, verserat, "Lapan av en glader både" eller "Jan Långben ironiserar över MRA i sin senaste roman".

Men som helhet är denna "Pièce" långtifrån munter. Texten är en bitter samhällssatir, slutet en apokalyps; världens undergång, förvirring, död, är ledord. Folke Rabe har i mitt tycke följt tonen i texten, den svarta humorn, hysterin, det förtvivlade flatskrattet, ytterst känsligt. Radiokören under Eric Ericson klarade sin ovana uppgift glänsande. Det var bara en hake en irriterande mystifikation; det glada bifallet.

Är detta de svarta humoristernas öde?

GOD TON om folkton

● AFTONBLADET hade i somras tillfälle att följa musikforskaren Jan Ling på en folkmusikalisk upptäcktsfärd i norra Uppland. Med trevligt sätt och psykologisk finess — emellanåt också med en burk kaffe till mor i köket — har han lyckats få den ene bonden efter den andre att lyfta ner nyckelharpa eller fiol från stugväggen och med en snart mjuknad högerhand föra stråken i vana turer över strängarna.

Under tiden registrerar hand-

Kalla det inte "knätofs" när det är spelmansstämma på Julita skans.

spelaren det spelade som Ling senare med mödosam noggrannhet för över till notskrift som skall exemplifiera hans teser i

den doktorsavhandling som är på gång.

Jan Ling är trots sin ungdom en av våra främsta experter på svenskt folkmusikgods. Det är med nöje vi ur hans instruktiva artikel i det nya numret av Musikrevy citerar följande mycket tänkvärda:

— Den föraktfulla inställning som ofta framskyntar i diverse kulturjournalistiska sammanhang, där spelmansrörelsen betecknas såsom ett löjeväckande "knätofseri" är både orättvis och felaktig. Bland dessa spelmän finns en musikantglädje och ett intresse för de gamla låtarna som är häpnadsväckande! De roar sig själva och andra med sina låtar och struntar kapittalt i musikvetenskapliga hårklyverier, och man frågar sig om inte just detta är ett tecken på att musiken lever.

Rensa ut "knätofseri" ur vokabulären och svenska språket är ett fult och onödigt ord lättare.